

Liebe H.,

ich möchte Dir meine herzlichsten Grüß en senden! Immer mehr sehe und fühle ich, daß das Wichtigste nicht nur nicht geschrieben werden kann, sondern eigentlich auch nicht ausgesprochen. Natürlich stimme ich ganz und gar überein damit, was Du am 8. Januar d.J. gesagt hast /und was ich vor einer Woche bekommen habe vielen Dank !/ über das Wort und über die Sprache. Ohne sie gibt es kein menschliches Leben, keine menschliche Geschichte usw. Wir dürfen jedoch nicht außer acht lassen, daß das Wort und die Sprache eigentlich nur vermitteln sollen, so daß es nicht die Sprache ist, die uns anspricht, sondern durch die Sprache, was noch wichtiger und grundlegender ist als die Sprache. Ich spreche darüber am liebsten als über die Wahrheit. Die Leute wissen in unserer Zeit fast nichtmehr, worüber sie sprechen, wenn sie das Wort "Gott" gebrauchen. Mindestens für eine Hälfte gibt es keine Ahnung darüber, es bedeutet für sie nichts Lebenswichtiges, und für die Mehrheit der anderen wurde der hebräische und christliche Gott zum bloßen Götzen und sie selbst fielen zurück in das mythische Denken undse fort. Sie sind immer bereit über Gott zu sprechen, aber niemals sind sie bereit zuzuhören, wenn er zu ihnen selbst spricht. Sie sind nicht imstande in der Ansprache und durch sie den Ansprechenden suchen, für ihn offen sein. Ich weiß, daß es nur ein bißchen besser ist, wenn man an der Stelle von "Gott" lieber über "Wahrheit" spricht. Auch da sind die Leute meistens gleich bereit statt der Wahrheit selbst zuzuhören, nur um "wahre Aussagen" und "wahre Erkenntnisse" Interesse zu haben. Aber es scheint mir einfacher sie zu überzeugen, daß die sg. einzelne "Wahrheiten" nur die Anrede der einzigen Wahrheit vermitteln. Das alles hat wichtiges zu sagen auch über die Beziehungen vom Mensch zu Mensch. Der berühmte Fuchs im Exupéry's Klügel Prinz sagte, daß die Sprache der Ursprung ist von Mißverständnis; man könnte zufügen, daß dazu immer dort kommt, wo sich die Sprache vom Menschen löst oder wo es noch zu wenig Zeit dazu war, das Ausgesprochene in der Einheit mit dem Sprechenden /oder dem Angesprochenen zu verstehen. – Es ist zwar fast unglaublich, daß wir uns schon 12 Jahren in die Augen nicht sehen konnten. Ich sehe Dich immer noch ganz klar in der Ecke unseres Sofa sitzen. Welche Schade, daß ich im Januar nicht kommen könnte ! Ich muß es zugestehen, ich bin in eine große Verlegenheit geraten, und es wäre für mich äußerst wichtig mit Dir und mit euch allen zusammen sein. Jetzt scheint es mir, als ob ich mir selbst fremd geworden bin, und noch habe ich für diesen Franden /und an seiner Stelle ein schwarzes Bewußtsein. Bis heute habe ich es immer noch nicht geschluckt. Vielleicht könnte es besser gewesen sein, wenn ich bei euch allen dort sein könnte. Und ich fühle, daß es kein Sprechen und kein Schreiben gut machen kann. Es scheint mir, und das gegen meinen eigenen Willen, daß etwas anders und vielleicht gar schief gegangen ist, und ich brauche mich jetzt von neuem überzeugen, daß es nicht wahr ist. Wie Du siehst, ist das zu gewissen Grade irrationell, weniger verurteilend könnte man sagen: ungegenständlich. Die personellen Beziehungen sind aber nichtgegenständlich. Und gerade deswegen war es für mich wie ein entzückender Tau, wenn ich den Text Deiner Rede lesen konnte. Nicht deswegen, was da gesagt wurde, sondern daß Du es warst, die es sagte. Die Tatsache, daß ich am 8.1. nicht unter euch stehen konnte, war für mich bisher eine Bestätigung und ein Siegel meines Abgestelltwerdens. Durch Deine Werte wurden meine düstere Gedanken fast weggeweht. Ich danke Dir herzlich dafür !

Ich möchte Die am besten persönlich, unter vier Augen meine Dankbarkeit aussprechen für alles, alles. Und leider muß ich es nur schriftlich tun. Also: meinen herzlichsten Dank und unseren herzlichsten Dank!

Dein L.

[Překlad DeepL:]

Milá H.,

chtěl bych Tě co nejsrdečněji pozdravit! Stále více vidím a cítím, že nejdůležitější věci se nejen nedají napsat, ale vlastně ani vyslovit. Samozřejmě naprosto souhlasím s tím, co jste řekl 8. ledna t. r. /a co jsem dostal před týdnem, moc Vám děkuji !/ o slově a o jazyce. Bez nich není lidského života, lidských příběhů atd. Ale nesmíme zapomínat, že slovo a jazyk jsou vlastně určeny jen ke zprostředkování, takže k nám nemluví jazyk, ale skrze jazyk, který je ještě důležitější a zásadnější než jazyk. O tom mluvím raději než o pravdě. V naší době lidé téměř nevědí, o čem mluví, když používají slovo "Bůh". Přinejmenším pro polovinu z nich o něm neexistuje žádná představa, neznamená pro ně nic důležitého a pro většinu ostatních se hebrejský a křesťanský Bůh stal pouhou modlou a oni sami upadli zpět do mýtického myšlení atd. Jsou vždy připraveni o Bohu mluvit, ale nikdy nejsou připraveni naslouchat, když k nim mluví. Nejsou schopni být pro něj účinní ve své řeči a skrze ni. Vím, že je jen o něco lepší, když se místo o "Bohu" raději mluví o "pravdě". I zde jsou lidé obvykle ochotni naslouchat místo pravdy samotné, jen aby měli o "pravdivé výroky" a "pravdivé postřehy" zájem. Zdá se mi však snazší přesvědčit je, že takzvané jednotlivé "pravdy" pouze zprostředkovávají přitažlivost jediné pravdy. To všechno má důležitý význam pro vztah člověka k člověku. Slavná liška v Exupéryho Knížeti klinikovi říká, že jazyk je původcem nedorozumění; dalo by se dodat, že k němu dochází vždy tam, kde se jazyk odtrhne od člověka nebo kde bylo příliš málo času na pochopení toho, co se říká, v jednotě s mluvčím a/nebo osloveným. - Je téměř neuvěřitelné, že jsme si již 12 let nebyli schopni pohlédnout do očí. Stále tě jasně vidím, jak sedíš v rohu naší pohovky. Jaká škoda, že jsem nemohl přijít v lednu! Musím se přiznat, že jsem ve velkých rozpacích a bylo by pro mě nesmírně důležité být s vámi a s vámi všemi. Ted' se mi zdá, že jsem se stal sám sobě cizincem, a stále mám černé vědomí pro tuto třásně /a na svém místě. Dodnes jsem to nespokl. Možná by bylo lepší, kdybych tam mohl být s vámi všemi. A cítím, že žádné mluvení ani psaní to nemůže napravit. Zdá se mi, a to proti mé vlastní vůli, že něco proběhlo jinak a snad i špatně, a já se ted' musím znovu přesvědčovat, že to není pravda. Jak vidíte, je to do jisté míry iracionální, méně soudné by se dalo říci: neobjektivní. Ale neobjektivní jsou i osobní vztahy. A právě proto pro mě bylo jako slastná rosa, když jsem si přečetl text vašeho projevu. Ne proto, co tam bylo řečeno, ale proto, že jste to byla vy, kdo to řekl. To, že jsem 8. ledna nemohl stát mezi vámi, bylo pro mě potvrzením a pečetí toho, že jsem zůstal pozadu. Vaše hodnoty téměř rozmetaly mé chmurné myšlenky. Moc vám za to děkuji!

Chtěl bych Vám osobně, mezi čtyřma očima, vyjádřit svůj vděk za všechno, za všechno. A bohužel to musím udělat jen písemně. Takže: můj srdečný dík a náš srdečný dík!

Váš L.